

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 80 0 P 079451 21 Rev
Dana, 16.08.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanje Bundalo, kao predsjednika vijeća, Biljane Majkić Marinković i Biljane Tomić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice M. rođene A. N., sa boravištem u Š., koju zastupa punomoćnik D.G., advokat iz B., protiv tuženih B.M. i P.M., oba iz B., koje zastupa punomoćnik M.L., advokat iz B., radi utvrđivanja zajedničkih ulaganja u toku braka i isplate, vrijednost predmeta spora 50.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženih izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 079451 21 Gž 2 od 24.5.2021. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 16.08.2022. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljice za naknadu troškova za sastavljanje odgovora na reviziju u iznosu od 900,00 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 079451 20 P 3 od 26.01.2021. godine, utvrđeno je da bračnu tekovinu tužiteljice i tuženog M.B., predstavljaju ulaganja u stambeni objekat koji se sastoji od prizemlja i sprata dimenzija 11,70 x 9,25 m, koji je sagrađen na parceli k.č. broj 3067 k.o C.G. i pomoćni objekat u naravi ljetnja kuhinja sa garažama i nadstrešnicama na skici vještaka geodetske struke označena rednim brojem 2, sagrađena na parcelama k.č. broj 3065 i k.č. broj 3067 k.o C.G., kako je prikazano na skici vještaka geodetske struke G.Z. od 11.04.2017. godine, koja skica čini sastavni dio ove presude, i da ukupna zajednička ulaganja tužiteljice i tuženog M.B. iznose 51.640,00 KM; utvrđeno je da je udio tužiteljice u ovoj bračnoj tekovini 1/3 dijela; obavezani su tuženi M.B. i M.P. da tužiteljici solidarno isplate na ime njenog doprinosa u sticanju zajedničke imovine – bračne tekovine iznos od 17.213,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od dana 30.08.2016. godine, kao dana podnošenja tužbe, pa do isplate.

Tuženi su obavezani da tužiteljici solidarno nadoknade troškove parničnog postupka u iznosu od 5.330,00 KM, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

U preostalom dijelu tužbeni zahtjev je odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 079451 21 Gž 2 od 24.05.2021. godine, žalba tužiteljice je djelimično usvojena i presuda Osnovnog suda u Bijeljini broj 80 0 P 079451 20 P 3 od 26.01.2021. godine, u dijelu kojim je odlučeno o zahtjevu tužiteljice za naknadu troškova postupka, preinačena

tako što su tuženi obavezani da tužiteljici solidarno isplate troškove postupka u visini od 6.790,00 KM, umjesto iznosa od 5.330,00 KM.

Žalba tužiteljice u preostalom dijelu i žalba tuženih u cijelosti, su odbijene i prvostepena presuda u ostalom odbijajućem dijelu i u dosuđujućem dijelu potvrđena.

Tuženi su obavezani da tužiteljici solidarno isplate troškove žalbenog postupka u iznosu od 240,00 KM, u roku od 30 dana od donošenja ove presude, dok je zahtjev tužiteljice za naknadu troškova žalbenog postupka preko dosuđenog iznosa odbijen.

Zahtjev tuženog za naknadu troškova žalbenog postupka je odbijen.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobijaju tuženi zbog povrede postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlažu da se revizija usvoji obje nižestepene presude ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U odgovoru na reviziju tužiteljica tvrdi da revizija nije dozvoljena, te da revizija nije osnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice da se utvrdi da bračnu tekovinu tužiteljice i tuženog B.M. predstavljaju ulaganja u stambeni objekat i pomoćni objekat koji su sagrađeni na parcelama bliže označenom u izreci prvostepene presude, a koja ulaganja iznose 51.640,00 KM, te da se utvrdi da je doprinos tužiteljice u ovim ulaganjima $\frac{1}{2}$ dijela i da se obavežu tuženi da joj na ime njenog udjela isplate iznos od 25.820,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od podnošenja tužbe pa do isplate.

Revizija je dozvoljena u smislu odredbe člana 237. stav 2 Zakona o parničnom postupku („Službeni Glasnik Republike Srpske“ broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - u daljem tekstu: ZPP), iz razloga jer je vrijednost predmeta spora označena na iznos od 50.000,00 KM (član 316. stav 1. ZPP), a u tužbenom zahtjevu je sadržan i utvrđujući dio koji se odnosi na ukupna ulaganja u iznosi 51.640,00 KM (član 321. stav 2. ZPP).

Ocijenom provedenih dokaza utvrđeno je da su tužiteljica i tuženi B.M. (u daljem tekstu: prvotuženi) zaključili brak 07.02.2009. godine, da je faktička zajednica života prekinuta krajem 2015.godine, te da je njihov brak razveden početkom 2016. godine. U vrijeme kada je tužiteljica zasnovala brak sa prvotuženim stambeni objekat (kuća) koji je predmet spora je bio sagrađen i opremljen za stanovanje, te je bio sagrađen i pomoćni objekat, ali nije bio dovršen već samo sazidan i pokriven. Oba građevinska objekta su svojina oca tuženih G., on je prije zaključenja braka tužiteljice i prvotuženog sagrađio ove objekte, a pomagali su mu tuženi. Predmetna kuća sagrađena u cijelosti na parceli k.č. broj 3067 iz p.l. br. 1575 k.o. C.G., dok je pomoćni objekat sagrađen dijelom na parceli k.č. broj 3065, a dijelom na parceli k.č. broj 3067, obje iz p.l. br. 1575 k.o. C.G. G.M., otac tuženih, upisan kao suposjednik parcele k.č. broj 3065 u p.l. br. 1575 k.o. C.G. sa $\frac{1}{2}$ dijela. Ovo zemljište je otac tuženih kupio 1998. godine, na osnovu ugovora o prodaji zaključenog sa prodavcem G.K. koji mu je prodao svoj suvlasnički dio parcele k.č. broj 3065 u površini od 4.058 m².

Tužiteljica je nakon zaključenja braka sama živjela u predmetnoj kući, dok je tuženi M.B., uglavnom boravio u Š. gdje je odranije radio. Roditelji tuženih su tada, a i kasnije, živjeli u susjednoj kući koja se nalazi preko puta ove kuće u zajedničkom domaćinstvu sa drugotuženim. Nakon nekoliko mjeseci od zaključenja braka tužiteljica je otišla u Š., a ona i tuženi su povremeno dolazili u predmetnu kuću, nekada zajedno, a nekada pojedinačno. Tokom trajanja njihovog braka, u periodu od 2010. godine do 2015. godine, adaptirana je kuća i to tako što je urađena fasada, te zamijenjena drvena stolarija i ugrađena nova PVC stolarija, te su na pomoćnom objektu izvođeni radovi i to: uvedena struja, uvedena voda, ugrađena PVC stolarija, djelimično izmijenjen krov sa prednje strane objekta i produžen krov sa zadnje strane, te je postavljena fasada. Otac tuženih je umro 2010. godine, a majka tuženih 2019. godine. Predmetne nepokretnosti nisu bile predmet nasljeđivanja iza G.M.

Prihvatanjem nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke utvrđeno je da je ovim ulaganjem povećana tržišna vrijednost objekata bez zemljišta za iznos 51.640,00 KM, a da ovo povećanje kad se uključi zemljište potrebno za redovnu upotrebu objekta (čija vrijednost je 11.800,00 KM) iznosi 63.440,00 KM.

Prihvatanjem iskaza tužiteljice i svjedoka M.S., S.S.1, M.V.,S.S.2., V.M. i ocjenom računa broj ... od 15.11.2013. godine i računa od 24.10.2013. godine i 16.11.2013. godine koji glase na ime tužiteljice, utvrđeno je da su sve naprijed navedene radove na kući i pomoćnom objektu izvršili tužiteljica i prvotuženi svojim radom i sredstvima, za vrijeme trajanja njihovog braka. Iskazi prvotuženog i drugotuženog u djelu u kojem su iznijeli tvrdnje da je predmetne troškove izgradnje snosio drugotuženi ocjenjeni su nelogičnim i proturječnim pojedinačno i u međusobnoj vezi, te u vezi sa iskazima ostalih svjedoka, pa zbog toga nisu prihvaćeni.

Utvrđeno je da se tužiteljica nakon odlaska u Š. zaposlila, dok je prvotuženi odranije radio i ostvarivao veću platu od tužiteljice za prosječno mjesečno oko 1.000,00 CHF. Prvotuženi je tokom trajanja zajedničkog života sa tužiteljicom isključivo svojim sredstvima plaćao stanarinu za iznajmljeni stan koja je mjesečno iznosila oko 1.000,00 CHF, te je plaćao komunalne obaveze (struja voda i smeće), koje su mjesečno iznosile oko 400,00 CHF. Tužiteljica je tokom trajanja braka, zajedno sa svojim bivšim suprugom kupila jedan stan u B., za iznos od oko 100.000,00 KM, a da taj stan još uvijek nije u cijelosti isplaćen, te je neposredno prije razvoda braka kupila automobil.

Na prednjem utvrđenju prvostepeni sud temelji zaključak da iznos od 51.640,00 KM predstavlja zajedničku u braku stečenu imovinu tužiteljice i prvotuženog u smislu odredbe člana 270. stav 5. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/02, 41/08 i 63/14 - u daljem tekstu: PZ), da je udio tužiteljice u sticanju ove imovine 1/3 dijela u smislu odredbe člana 273. stav 1. PZ, pa su tuženi obavezani da tužiteljici solidarno isplate iznos od 17.213,00 KM na osnovu odredbe člana 61. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15 i 18/16) i odredbe člana 153. Zakona o nasljeđivanju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 1/09, 55/09, 91/16, 28/19 i 82/19 - u daljem tekstu ZN), dok je tužbeni zahtjev preko dosuđenog iznosa odbijen.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, te su žalbe stranaka protiv odluke o glavnom zahtjevu odbijene i prvostepena presuda u tom dijelu potvrđena.

Nižestepene odluke su pravilne iz slijedećih razloga.

Odredbom člana 270. stav 5. PZ propisano je da imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine čine zajedničku imovinu.

Odredbom člana 272. stav 1. PZ propisano je da svakom od bračnih supružnika pripada po 1/2 zajedničke imovine. Prema odredbi člana 273. stav 1. PZ svaki bračni supružnik može zahtijevati da mu sud odredi veći dio od pripadajuće mu polovine, zajedničke imovine, ako dokaže da je njegov doprinos u sticanju zajedničke imovine očigledno veći od doprinosa drugog bračnog supružnika.

Odredbom člana 61. ZSP propisano je da se dogradnjom, nadogradnjom ili preuređenjem (adaptacijom) zgrada odnosno prostorija u suvlasničkim, zajedničkim ili tuđim zgradama, kao i njihovom pregradnjom, ugradnjom ili ulaganjem u njih, ne može steći svojina, ako vlasnik (suvlasnici, zajedničari) dograđene, nadograđene, odnosno pregrađene nepokretnosti nije drugačije odredio (stav 1.). Lice koje je dogradilo, nadogradilo ili preuredilo zgradu, odnosno prostoriju iz stava 1. ovog člana, ili je ulagalo ili nešto ugradilo u takvu zgradu ili prostoriju ima pravo na naknadu po pravilima obligacionog prava (stav 2.).

Odredbom člana 210. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj: 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO), propisano je da kad je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće da nadoknadi vrijednost postignutih koristi.

Odredbom člana 153. ZN propisano je da zaostavština umrlog lica prelazi po sili zakona na njegove nasljednike u trenutku njegove smrti. Prema odredbi člana 163. stav 3. ZN kad ima više nasljednika oni odgovaraju solidarno za dugove ostaviočeve i to svaki do visine svog nasljednog dijela bez obzira da li je izvršena dioba naslijeđa.

Prema utvrđenju nižestepeni sudova, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. ZPP, predmetna kuća i pomoćni objekat su vanknjižno vlasništvo oca tuženih G.M. Nakon zaključenja braka (2009. godine) tužiteljica i prvotuženi su koristili ove objekte, tako što je tužiteljica nekoliko mjeseci po zaključenju braka živjela sama u predmetnoj kući dok je prvotuženi boravio i radio u Š., pa kad je i tužiteljica otišla u Š. i zaposlila se, nastavili su dolaziti i koristiti predmetne objekte. Prema utvrđenju nižestepeni sudova roditelji tuženog živjeli su u drugoj kući (koja se nalazi preko puta ove kuće) i u zajedničkom domaćinstvu sa drugotuženim. Utvrđeno je da su tužiteljica i tuženi u periodu od 2010. godine do 2015. godine svojim zajedničkim novčanim sretstvima i radom adaptirali kuću i dovršili pomoćni objekat. Utvrđeno je da je ovim ulaganjem povećana tržišna vrijednost objekata bez zemljišta i da to uvećanje iznosi 51.640,00 KM.

Porodična zajednica podrazumijeva ekonomsku i životnu zajednicu članova porodice. Iz naprijed navedenog utvrđenja proizilazi da tužiteljica i prvotuženi nisu živjeli u porodičnoj zajednici sa roditeljima tuženih. Shodno tome nema mjesta revizionoj tvrdnji da su predmetna ulaganja vršena u porodičnoj zajednici.

U zajedničku imovinu bračnih supružnika ulaze stvari i potraživanja. S obzirom da su tužiteljica i prvotuženi u toku braka i zajedničkim radom izvršili ulaganja u tuđu imovinu, ta ulaganja kao kvota koja odgovara doprinosu tužiteljice i prvotuženog predstavljaju njihovu zajedničku imovinu u smislu odredbe člana 270. stav 5. PZ.

Nesporno je da nije postojala saglasnost vlasnika (G.M.) i zajedničkih vlasnika objekata (tuženih i njihove majke) da tužiteljica i prvotuženi na osnovu ovih ulaganja steknu svojinu, susvojину ili zajedničku svojину na objektima. Shodno tome tužiteljica ostvaruje pravo na naknadu svog dijela uloženog u adaptaciju i dovršenje gradnje objekata na osnovu odredbe člana 210. ZOO, u vezi sa odredbom člana 61. stav 1. i 2. ZSP.

Kad je u pitanju ulaganje u nepokretnosti sticalac je saglasno odredbi člana 210. stav 1. ZOO dužan da vrati vrijednost postignute koristi prema cijenama materijala i rada u vrijeme presuđenja. Stanovište drugostepenog suda na temelju kojeg je ukinuta ranije donesena prvostepena odluka u ovom predmetu, o isplati troškova ulaganja u vidu iznosa za koji se povećala tržišna vrijednost stvari, je stvarno - pravno pravilo sadržano u odredbi člana 129. ZSP i ovdje se ne primjenjuje. To s obzirom na izričitu odredbu člana 61. stav 2. ZSP koja za ulaganja u tuđu nepokretnost određuje isplatu prema pravilima obligacionog prava, odnosno odredbe člana 210. ZOO.

Revizija tvrdi da iznos od 51.640,00 KM (koji je utvrđen kao iznos za koji se povećala vrijednost građevinskih objekata) predstavlja iznos troškova ulaganja u kojima je sadržan zbir cijena rada i materijala uloženih u predmetne objekte.

Tužiteljica je tužbenim zahtjevom tražila utvrđenje vrijednosti ulaganja u kuću i pomoćni objekat u iznosu od 51.640,00 KM. Navedeni iznos utvrđen je dopunskim vještačenjem po vještaku građevinske struke od 18.11.2020. godine, kao iznos za koji se povećala tržišna vrijednost objekata. Ova dopuna temelji se na osnovnom nalazu i mišljenju istog vještaka građevinske struke od 24.05.2017. godine, u kojem se vještak izjasnio da ukupni troškovi ulaganja koje predstavljaju troškovi rada i materijala iznose 53.278,52 KM. Kako prema navodima revizije nije sporno da je iznos od 51.640,00 KM u okviru troškova ulaganja, te je tužiteljica u tužbenom zahtjevu tražila ovaj iznos kao iznos ulaganja, ima se smatrati da je visina ulaganja među strankama nesporna. Osim toga visina ulaganja, s obzirom na sadržaj osnovnog nalaza vještaka građevinske struke, nije utvrđena na štetu tuženih i nije suprotna pravilu iz relevantne odredbe materijalnog prava (član 210. stav 1. ZOO).

Dioba zajedničke imovine stečene u braku vrši se prema pravilima PZ, pa je ovdje utvrđen udio tužiteljice u odnosu na ukupnu imovinu koju je stekla u braku sa prvotuženim od 1/3 dijela saglasno odredbama člana 273. stav 1. PZ u vezi sa 272. stav 1. PZ.

Tuženi, kao zakonski nasljednici predmetnih objekata i zajednički vlasnici ovih objekata, dužni su, na osnovu odredbe člana 210. stav 1. ZOO u vezi sa odredbom člana

153. i člana 163. stav 3. ZN, solidarno isplatiti tužiteljici iznos od 17.213,00 KM, koji odgovara njenom udjelu od 1/3 dijela ukupnih ulaganja.

Iz navedenih razloga odlučeno je kao u izreci, a na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Tužiteljica je u odgovoru na reviziju tražila troškove za sastavljanje odgovora u iznosu od 900,00 KM. Navodi odgovora na reviziju nisu imali uticaja na odluku o reviziji, pa se troškovi sastavljanja odgovora na reviziju ne mogu smatrati neophodnim troškovima revizionog postupka u smislu odredbe člana 387. stav 1. ZPP. Zbog toga je ovaj zahtjev tužiteljice odbijen.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić